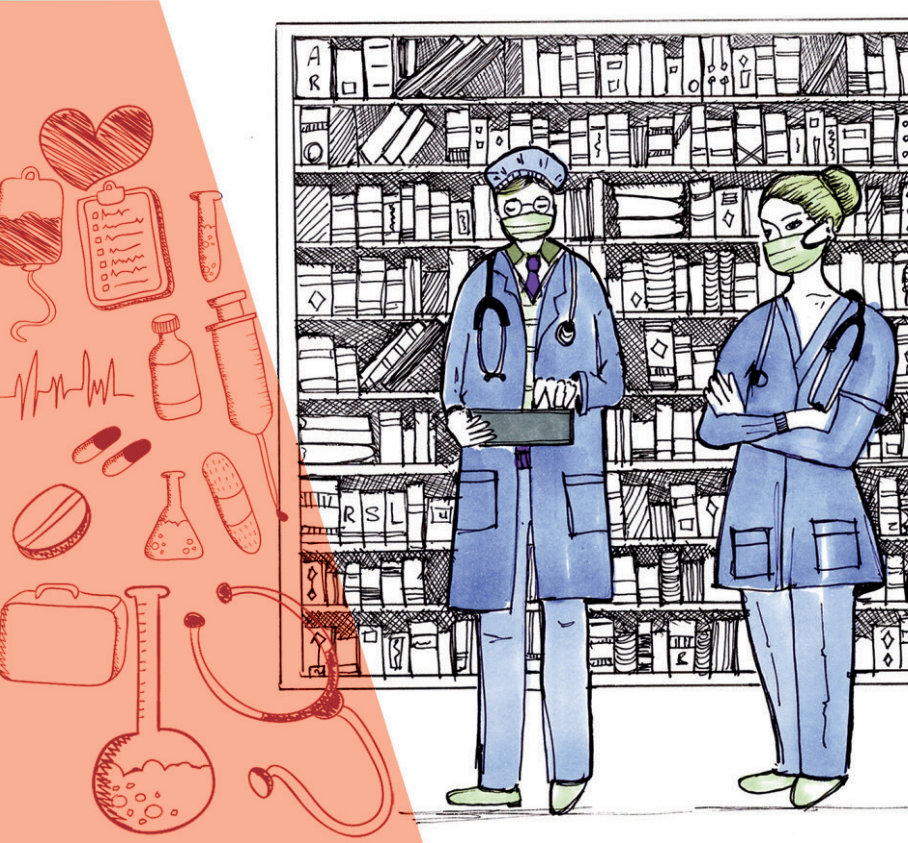

TIP DİLİ

REHBERİ

Editörler

Dr. Başar Cander
Dr. Cengiz Yakıncı
Dr. Evrim Yalçın

2.
Basım

TIP DİLİ

REHBERİ

2. BASIM

Editörler

Dr. Başar CANDER

Dr. Cengiz YAKINCI

Dr. Evrim YALÇIN

NOBEL TIP KİTABEVLERİ

© 2026 Nobel Tıp Kitabevleri Tic. Ltd. Şti.

Tıp Dili Rehberi 2. Basım

Editörler

Dr. Başar CANDER

Dr. Cengiz YAKINCI

Dr. Evrim YALÇIN

ISBN: 978-625-5542-83-0

5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası hükümleri gereğince herhangi bir bölümü, resmi veya yazısı, yazarların ve yayıncısının yazılı izni alınmadan tekrarlanamaz, basılamaz, kopyası çıkarılamaz, fotokopisi alınamaz veya kopya anlamı taşıyabilecek hiçbir işlem yapılamaz. Kitap içerisinde yer alan bilgi ve görsel materyaller ile ilgili sorumluluk yazarına aittir.

NOBEL TIP KİTABEVLERİ TİC. LTD. ŞTİ.

www.nobeltip.com

Millet Cad. No: 111 Çapa-İstanbul

Tel : (0212) 632 83 33

E-posta : destek@nobeltip.com

DAĞITIM

Tel : (0212) 771 52 11 - (0212) 771 33 09

E-posta : hasannazli@nobeltip.com

<i>Yayımcı</i>	: Nobel Tıp Kitabevleri Tic. Ltd. Şti. Millet Cad. No:111 34104 Fatih-İstanbul
<i>Yayımcı Sertifika No</i>	: 50192
<i>Baskı / Cilt</i>	: Özkurt Ambalaj Matbaacılık Dağyaka Mah. 2044. Cad. No: 32 K.Kazan/Ankara
<i>Matbaa Sertifika No</i>	: 81142
<i>Sayfa Resmi</i>	: Prof. Dr. Sima Pouya
<i>Kapak Tasarım</i>	: Hasret Uyar
<i>Baskı Tarihi</i>	: Ocak 2026 - İstanbul

Her hakkı Acil Tıp Uzmanları Derneğine aittir.

Sunuş

“Bilim adamlığının ilk koşulu, bilim dilini konuşabilmek değil midir?” sorusunu soran R. Virchow aslında tıp dilinin önemini vurgulamaktadır. Bizler de bu ilkedен hareket ederek bilimin olmazsa olmazı olan bu çalışmamıza başladık.

Kitaplarda ve makalelerde Türkçe tıbbi bilimsel yazıların sağlıklı olabilmesi, sağlık alanında çalışanların birbirleriyle doğru bir iletişim kurmaları, tıp öğrenenlerin konuları rahatlıkla anlayabilmeleri ve sağlık okuryazarlığının doğru bir şekilde gelişimi için Türkçe “Tıp Dili Rehberi”ne ihtiyaç vardır. Bu amaç için hazırlanacak rehberde; tıp alanında eponimler, sık yapılan yazım hataları, kavram karmaşaları, kısaltmalar ve akronimler, bitki ve mikroorganizma yazılışları, radyoloji, patoloji ve romatolojide benzetme terimler, tıbbi terminolojinin temelini oluşturan ölü diller Latince-Grekçeye gelen ön ve son ekler ile kökler, radyoloji, nükleer tıp, adli tıp ve tıbbi genetik raporlarında geçen terimler vb. konular yer almalıdır.

Diğer taraftan tıbbın karmaşık, zor terminolojisini eğlenceli ve daha kolay öğrenmek için tıbbi bilmecele, tıbbi özlü sözler, halk dilindeki tıbbi kavramlar, tıbbi terminolojinin etimolojisi, mitolojiden alınan tıbbi terminoloji, Fransızca, İngilizce, Arapça ve Farsça gibi yabancı dillerden alınan tıbbi terimler, dış hekimliği terminolojisi, sağlıkta bilgilendirme ve uyarı işaretleri, tıbbi cihaz terimleri, ünlü kişilerin hastalıkları, sağlık ve güvenlik işaretleri ve tıp sözlüklerini anlama gibi konular da yer almalıdır.

Yukarıda belirttiğimiz her iki amacı da gerçekleştirebilmek için 37 konudan oluşan elinizdeki Türkçe Tıp Dili Rehberi’ni hazırladık ve sizlerin beğenisine sunduk. Kitabın diğer bir güçlü yönü, ağırlıklı olarak klinik uygulayıcı 32 akademisyen hekim tarafından hazırlanmasıdır.

2022 yılında ilk baskısı yayımlanan Tıp Dili Rehberi kitabı geliştirilerek içeriği yaklaşık iki katına çıkarıldı. Kitaba katkıda bulunan tüm meslektaşlarımıza teşekkür ederiz. Ülkemizde ilklerden olan Tıp Dili Rehberi kitabının başta tıp fakültesi öğrencileri olmak üzere tüm sağlık çalışanlarına yararlı olacağı düşüncesindeyiz.

Daha ileriye... Daha güzele... Sevgiyle...

Dr. Cengiz YAKINCI

Dr. Evrim YALÇIN

İçindekiler

Sunuş iii

Yazarlar viii

1 Tıp Terimlerinde Temel Yapılar-Kökler 2

Prof. Dr. Ozan TURAMANLAR

2 Tıp Terimlerinde Temel Yapılar-Ön Ekler 8

Prof. Dr. Ozan TURAMANLAR

3 Tıp Terimlerinde Temel Yapılar-Grekçe Son Ekler 10

Prof. Dr. Ozan TURAMANLAR

4 Tıp Terimlerinde Temel Yapılar-Latince Son Ekler 12

Prof. Dr. Ozan TURAMANLAR

5 Eponim ve Eponimöz Terimler 14

Uzm. Dr. Evrim YALÇIN

6 Etimoloji 28

Uzm. Dr. Ahmet Hilmi GÜNÜÇ

7 Halk Dilinde Tıbbi Kavramlar 34

Dr. Öğr. Üyesi Hatice Büşra KÜTÜKÇÜ GÜL

8 Karıştırılan Tıbbi Kavramlar 38

Uzm. Dr. Evrim YALÇIN

9 Kısaltmalar ve Akronimler-Genel 46

Dr. Öğr. Üyesi Yurday ÖNCÜL

10 Kısaltmalar-İmmünoloji 56

Uzm. Dr. Merve SÜLEYMAN

11	Kısaltmalar-Klinik Mikrobiyoloji	68
	<i>Prof. Dr. Yücel DUMAN</i>	
12	Kısaltmalar-Klinik Biyokimya Testleri	74
	<i>Prof. Dr. Cuma MERTOĞLU</i>	
13	Kısaltmalar-Metabolizma Hastalıkları	80
	<i>Uzm. Dr. Belkıs AK</i>	
14	Kısaltmalar-Reçete ve İlaç Formları	84
	<i>Doç. Dr. Onural ÖZHAN</i>	
15	Grekçeden Mitolojik Terimler	92
	<i>Uzm. Dr. Pelin ARSLAN</i>	
16	Grekçeden Psikomitolojik Terimler	98
	<i>Prof. Dr. Süheyla ÜNAL</i>	
17	Yabancı Dil Kökenli Tıp Terimleri-Arapça ve Farsça	106
	<i>Dr. Öğr. Üyesi Abdulgani GÜLYÜZ</i>	
18	Yabancı Dil Kökenli Tıp Terimleri-Fransızça, İngilizce ve İtalyanca	110
	<i>Uzm. Dr. Eda KAYHAN</i>	
19	Bitki, Mantar ve Alg Adlandırması	116
	<i>Dr. Ömer Faruk YAKINCI</i>	
20	Mikroorganizmaların Adlandırması	120
	<i>Prof. Dr. Yücel DUMAN</i>	
21	Tıbbi Raporlar-Adli Tıp Terimleri	124
	<i>Prof. Dr. Gürol CANTÜRK</i>	
22	Tıbbi Raporlar-Genetik Terimleri	130
	<i>Uzm. Dr. Hasan BAŞ</i>	

23	Tıbbi Raporlar-Nükleer Tıp Terimleri	136
	<i>Uzm. Dr. Pelin ŞAHİN OĞUZ</i>	
24	Tıbbi Raporlar-Radyoloji Terimleri	150
	<i>Dr. Öğr. Üyesi Emre EMEKLİ</i>	
25	Benzetme ve Yansıma Sözcükler	158
	<i>Doç. Dr. Meral ARSLAN MALKOÇ</i>	
26	Benzetme Sözcükler-Histoloji	166
	<i>Dr. Öğr. Üyesi Nejat NLKAL</i>	
27	Benzetme Sözcükler-Patoloji	174
	<i>Uzm. Dr. Sevil DEMİRAY</i>	
28	Benzetme Sözcükler-Radyoloji	178
	<i>Dr. Öğr. Üyesi Emre EMEKLİ</i>	
29	Benzetme Sözcükler-Romatoloji	184
	<i>Uzm. Dr. Fuat ALBAYRAM</i>	
30	Dış Hekimliği Terimleri	190
	<i>Dr. Öğr. Üyesi Rojdan GÜNEŞ UYSAL</i>	
31	Sağlıkta Bilgilendirme ve Uyarı İşaretleri	198
	<i>Doç. Dr. İbrahim TOKER</i>	
	<i>Dr. Öğr. Üyesi Emre BÜLBÜL</i>	
32	Yazım Hataları	210
	<i>Uzm. Dr. Serap TEKİN NAS</i>	
33	Tıbbi Cihazlar	216
	<i>Dr. Öğr. Üyesi Elif DAMAR GÜNGÖR</i>	
34	Tıbbi Bilmeceler	234
	<i>Dr. Öğr. Üyesi Öznur ADIGÜZEL AKMAN</i>	

35

Tıbbi Özlü Sözler 240*Uzm. Dr. Rümeyza Hilal DATLI*

36

Tıp Sözlükleri 246*Prof. Dr. Cengiz YAKINCI*

37

Ünlü Kişilerin Hastalık Öyküleri 252*Doç. Dr. Fatma Esra GÜNAYDIN***Kaynaklar** 258

Yazarlar

Öznur ADIGÜZEL AKMAN, Dr. Öğr. Üyesi

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0001-8196-6664

Belkis AK, Uzm. Dr.

Malatya Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Çocuk Beslenme ve Metabolizma
Hastalıkları Kliniği
ORCID: 0000-0002-7362-8697

Fuat ALBAYRAM, Uzm. Dr.

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
İç Hastalıkları Anabilim Dalı
Romatoloji Bilim Dalı
ORCID: 0009-0004-1216-0885

Pelin ARSLAN, Uzm. Dr.

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı
Çocuk Acil Bilim Dalı
ORCID: 0000-0003-3823-186X

Meral ARSLAN MALKOÇ, Doç. Dr.

Akdeniz Üniversitesi
Diş Hekimliği Fakültesi
Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-7361-7242

Hasan BAŞ, Uzm. Dr.

İntergen Genetik Hastalıklar Değerlendirme
Merkezi
Klinik Genetik Departmanı
ORCID: 0000-0003-3475-564X

Emre BÜLBÜL, Dr. Öğr. Üyesi

Erciyes Üniversitesi
Acil Tıp Ana Bilim Dalı
ORCID: 0000-0003-2574-376X

Gürol CANTÜRK, Prof. Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Adli Tıp Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0003-3720-3963

Elif DAMAR GÜNGÖR, Dr. Öğr. Üyesi

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Göz Hastalıkları Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0001-5268-0341

Rümeysa Hilal DATLI, Uzm. Dr.

Konya Şehir Hastanesi
Tüp Bebek Merkezi
ORCID: 0000-0002-1146-8528

Sevil DEMİRAY, Uzm. Dr.

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi
Tıbbi Patoloji Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-5628-7616

Yücel DUMAN, Prof. Dr.

Aksaray Üniversitesi Tıp Fakültesi
Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-9090-2096

Emre EMEKLİ, Dr. Öğr. Üyesi

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Radyoloji Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0001-5989-1897

Abdulgani GÜLYÜZ, Dr. Öğr. Üyesi

Malatya Turgut Özal Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0001-5797-9115

Fatma Esra GÜNAYDIN, Doç. Dr.

Frimley Park Hospital, Surrey,
Birleşik Krallık
ORCID: 0000-0002-9268-1071

Rojdan GÜNEŞ UYSAL, Dr. Öğr. Üyesi

Batman Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi
Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-6716-5075

Ahmet Hilmi GÜNÜÇ, Uzm. Dr.

Isparta Şehir Hastanesi
Algoloji Kliniği
ORCID: 0000-0002-7490-3195

Eda KAYHAN, Uzm. Dr.

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı
Çocuk Romatoloji Bilim Dalı
ORCID: 0000-0002-0064-870X

Büşra KÜTÜKÇÜ GÜL, Dr. Öğr. Üyesi

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0003-1408-9563

Cuma MERTOĞLU, Prof. Dr.

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0003-3497-4092

Yurday ÖNCÜL, Dr. Öğr. Üyesi

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı
Çocuk Hematoloji ve Onkoloji Bilim Dalı
ORCID: 0000-0003-2701-7980

Onural ÖZHAN, Doç. Dr.

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0001-9018-7849

Merve SÜLEYMAN, Uzm. Dr.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı
Çocuk İmmünoloji ve Alerji Bilim Dalı
ORCID: 0000-0003-2128-5781

Pelin ŞAHİN OĞUZ, Uzm. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Trabzon Kanuni
Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Nükleer Tıp Anabilim Dalı
ORCID: 0009-0003-3852-4440

Serap TEKİN NAS, Uzm. Dr.

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Çocuk Kardiyoloji Bilim Dalı
ORCID: 0000-0002-7063-2084

İbrahim TOKER, Doç. Dr.

Kayseri Şehir Eğitim ve
Araştırma Hastanesi
Acil Tıp Kliniği
ORCID: 0000-0002-5346-2116

Ozan TURAMANLAR, Prof. Dr.

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Anatomi Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-0785-483X

Süheyla ÜNAL, Prof. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Bursa Tıp Fakültesi Bursa Şehir Hastanesi
Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0003-3266-6256

Nejat ÜNLÜKAL, Dr. Öğr. Üyesi

Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi
Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-8107-4882

Cengiz YAKINCI, Prof. Dr. (E)

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0001-5930-4269

Ömer Faruk YAKINCI, Dr. Ecz.

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü
Ulusal Zehir Danışma Merkezi
ORCID: 0000-0002-9628-9376

Evrin YALÇIN, Uzm. Dr.

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı
ORCID: 0009-0004-6280-7448

37

Ünlü Kişilerin Hastalık Öyküleri

Doç. Dr. Fatma Esra GÜNAYDIN

Tıp eğitiminde ünlü kişilerin hastalık öykülerinin kullanımı, klinik bilgilerin pekiştirilmesinde önemli bir pedagojik araçtır. Tanınmış bireylerin medyada geniş yer bulan sağlık deneyimleri, genetik yatkınlıklar, hastalıkların doğal seyri ve koruyucu girişimlerin etkinliği gibi kavramların daha somut ve hatırlanabilir biçimde aktarılmasını sağlar. Bu örnekler, özellikle kanser predispozisyon genleri, metabolik hastalıklar veya kronik enfeksiyonlar gibi konularda öğrenci motivasyonunu artırır. Ayrıca toplumun hastalık algısı ve sağlık davranışları üzerinde ünlülerin güçlü etkisi bulunduğundan, bu vakalar koruyucu sağlık eğitimi açısından da değer taşır.

Addison hastalığı

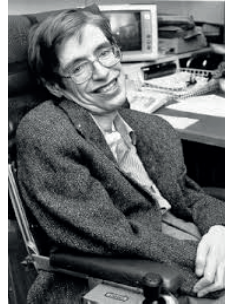
Politik kariyeri ve liderliğiyle tarihe geçmiş olan Kennedy, 1947 yılında Addison hastalığı teşhisi konmuş bir ünlüdür. Birçok kez osteoporoz sebebiyle omurga ameliyatı geçirmiştir. İronik bir şekilde, JFK'nin meşhur bronzluğu, dışarıda vakit geçiren fiziksel olarak sağlıklı bir adamın işareti değil, Addison hastalığının bir belirtisiydi. Addison hastalığı, adrenal bez korteksinin yeterli hormon üretmemesiyle karakterize, nadir ama ciddi bir hastalıktır. Yorgunluk, kas zayıflığı, düşük tansiyon ve tuz isteği gibi belirtilerle kendini gösterebilir. Hastalık stres, enfeksiyon veya cerrahi gibi durumlarda Addison krizi adı verilen yaşamı tehdit eden bir duruma yol açabilir.

John F. Kennedy

1917-1963 yılları arasında yaşamış, en genç ABD Başkanı

amyotrofik lateral skleroz, ALS

21 yaşında ALS teşhisi konduğunda doktorlar ona sadece birkaç yıl ömür biçmişti. Hawking, ALS teşhisinden sonra kas fonksiyonlarının giderek zayıflamasıyla yüz yüze geldi; yürümek, ellerini kullanmak, konuşmak ve yutmak giderek zorlaştı. Ancak teknoloji ve destek ekip-leri sayesinde iletişimini sürdürdü, dersler verdi ve araştırmalarını yürüttü. Hastalık süresince günlük yaşamını, bilimsel üretkenliğini ve toplumsal katılımını hastalığın gerektirdiği şekilde yeniden organize etti. Bu süreç, onun zihinsel direnç ve yaratıcılığını gösterdi. ALS, spinal kort gri cevheri ön boynuz hücrelerinin hastalığıdır. Hastalık, zamanla konuşma, yutma ve hareket kabiliyetini ciddi şekilde kısıtlar; bazı vakalarda solunum kaslarını etkileyerek yaşamı tehdit edebilir.

Stephen Hawking

1942-2018 yılları arasında yaşamış, modern fiziğin en tanınmış isimlerinden biri

ankilozan spondilit, AS

Bu hastalığa yakalanan ve yaşamı boyunca onunla mücadele eden ünlü bir isimdi. Bu nedenle, “Suna Pekuysal Hastalığı” olarak da anılmaktadır. Pekuysal, hastalığının getirdiği fiziksel zorluklara rağmen sahneye olan tutkusunu sürdürmüş ve tiyatro ile sinemada birçok önemli projede yer almıştır. Hastalığının ilerleyen dönemlerinde, sahneye çıkarken destek cihazları kullanmış ve performanslarını bu yeni koşullara adapte etmiştir. Bu süreç, onun azim ve kararlılığının bir göstergesi olmuştur. Ankilozan Spondilit omurga ve sakroiliyak eklemleri etkileyen iltihaplı bir romatizmal hastalıktır. Özellikle genç erkeklerde ve HLA B27 geni taşıyan kişilerde daha sık görülür. Hastalık, bel ve kalça ağrısı, sırt tutukluğu, hareket kısıtlılığı gibi belirtilerle kendini gösterebilir.

Suna Pekuysal

1933-2008 yılları arasında yaşamış Türk sinema, tiyatro ve televizyon oyuncusu ve seslendirme sanatçısı

aplastik anemi

Radyum ve polonyum elementlerini keşfetmiş, radyoaktivite üzerine yaptığı öncü çalışmalarla iki farklı dalda Nobel Ödülü kazanmıştır. Marie Curie, aplastik anemi hastalığına yakalanan ve yaşamının son döneminde bu hastalıkla mücadele eden ünlü bir isimdi. Hastalığının fark edilmesi, uzun süreli radyasyona maruz kalmanın etkilerinin henüz bilinmemesi nedeniyle gecikmiştir. Aplastik anemi, kemik iliğinin yeterli kan hücresi üretmemesiyle karakterize, nadir ama ciddi bir hastalıktır. Hâlsizlik, enfeksiyon riski ve kanamalarla kendini gösterebilir.

Marie Curie

1867-1934 yılları arasında yaşamış Polonya asıllı Fransız fizikçi ve kimyager, iki kez Nobel ödülü aldı.

astım

Charles Dickens, hayatı boyunca astım hastalığı ile mücadele etmiştir. Dickens, eserlerinde astımı yalnızca bir sağlık sorunu olarak değil, karakterlerin psikolojik ve fiziksel durumlarını yansıtmak için edebi bir araç olarak kullanmıştır. Örneğin, *David Copperfield*'deki Mr. Omer karakteri aracılığıyla kronik solunum güçlüğünü ve semptom yönetimini detaylandırmıştır. Astım, solunum yollarının kronik enflamasyonu sonucu nefes darlığı, hırıltı ve öksürük gibi belirtilerle kendini gösteren bir hastalıktır. Özellikle soğuk hava, toz veya stres gibi tetikleyicilerle alevlenebilir ve günlük yaşamı zorlaştırabilir.

Charles Dickens

1812-1870 yılları arasında yaşamış, İngiliz edebiyatının en önemli yazarlarından biri

BRCA geni, meme ve yumurtalık kanseri

Ailesinde meme ve yumurtalık kanseri öyküsü bulunması nedeniyle BRCA1 gen mutasyonu taşıdığını öğrenmiştir. Bu genetik riskten dolayı, kanser gelişme ihtimalini azaltmak amacıyla profilaktik bilateral mastektomi ve ooforektomi operasyonları geçirmiştir. Jolie, süreci kamuoyuyla paylaşarak erken tanı, genetik testler ve önleyici cerrahilerin kanserden korunmadaki önemine dikkat çekmiştir. BRCA mutasyonu, bireylerde meme ve yumurtalık kanseri riskini önemli ölçüde artıran kalıtsal bir durumdur. BRCA1 veya BRCA2 mutasyonuna sahip kişilerde yaşam boyu meme kanseri riski %50-80, yumurtalık kanseri riski ise %20-40 civarında seyretmektedir.

Angelina Jolie

1975 doğumlu Amerikalı aktris ve aktivist

Merve İsmihan İnan

diabetes mellitus, DM

Eserlerinde sade Türkçe kullanımıyla tanınan, kısa hikâye türünün Türk edebiyatındaki en güçlü temsilcilerinden biridir. 1917 yılı civarında başlayan aşırı susama, sık idrara çıkma, hâlsizlik ve kilo kaybı gibi belirtiler, dönemin sınırlı tıbbi imkânlarıyla diabetes mellitus tablosuna işaret ediyordu. Hayatı boyunca hastalığı teşhis edilemese de, ölümünden sonra yapılan otopsiyle diyabet tanısı kesinleşmiştir. Kronik hiperglisemiye bağlı enerji yetersizliği, nörolojik yorgunluk ve metabolik dengesizliklere rağmen yazar “Ashâb-ı Kehfimiz”, “Efruz Bey” ve “Yalnız Efe” gibi eserlerini üretmeye devam etmiştir. Diyabetin yarattığı fizyolojik zayıflık ve ruhsal gerilim, onun hikâyelerinde insanın kırılabilirliği, varoluşsal direnç ve toplumsal sorumluluk gibi temaların daha derin ve gerçekçi biçimde işlenmesine dolaylı biçimde yansımıştır. DM geniş anlamıyla glukoz oksidasyonu ve kullanımında bozukluk olması, genellikle de pankreastaki beta hücrelerinin yetersiz çalışmasıyla gelişir.

Ömer Seyfettin

1884-1920 yılları arasında yaşamış, Türk edebiyatının önemli hikâye yazarlarından ve *Milli Edebiyat Akımı*’nın öncülerinden

glokom

1999 yılında, görme yetisini ciddi şekilde tehdit eden glokom hastalığına yakalanmıştır. Geçirdiği göz ameliyatının ardından Davids, sahalara özel koruyucu gözlük ile dönmüştür. Glokom, göz içi basıncının artmasıyla görme sinirine zarar veren, tedavi edilmezse körlüğe yol açabilen kronik bir göz hastalığıdır. Genellikle belirgin semptom vermeden ilerler; görme alanında daralma, tünel görüşü, karanlıkta görme zorluğu ve göz ağrısı gibi belirtilerle fark edilebilir. Erken teşhis ve düzenli tedavi, görme kaybını önlemede kritik öneme sahiptir.

SYN karasu hastalığı

Edgar Davids

1973 doğumlu Hollandalı eski milli futbolcu

Lewy cisimcikli demans, LBD

Williams, hayatının son dönemlerinde Lewy cisimcikli demans ile mücadele etmiştir. Hastalığının erken dönemlerinde uyku bozuklukları, kabızlık ve koku alma kaybı gibi belirtiler yaşamaya başladı. Zamanla bu belirtiler, halüsinasyonlar, paranoya, anksiyete, kişilik değişiklikleri ve hareket zorlukları gibi daha ciddi semptomlara dönüştü. Lewy cisimcikli demans, sinir hücrelerinde anormal protein birikimleriyle karakterize edilen nadir ve ilerleyici bir nörodejeneratif hastalıktır. Bu hastalık, hem hareket problemleri hem de bilişsel bozukluklar, halüsinasyonlar ve davranış değişiklikleri gibi belirtilerle kendini gösterir.

Robin Williams

1951-2014 yılları arasında yaşamış, Amerikalı ünlü aktör ve komedyen

lösemi

Derin sözleri ve melankolik tarzıyla tanınan Cohen, yaşamının son yıllarında lösemi hastalığıyla mücadele etmiştir. Hastalık sürecinde kemoterapi tedavisi gördü ve bu dönemde fizik zorluklarla baş etmeye çalıştı. Cohen, hastalığına rağmen son albümünü tamamlayarak yaratıcı çalışmalarına devam etti. 7 Kasım 2016'da Los Angeles'taki evinde gece düşerek hayatını kaybetti. Lösemi, kemik iliğinde başlayan ve kan hücrelerini etkileyen bir kanser türüdür. Yorgunluk, sık enfeksiyon ve kanamalar gibi belirtilerle kendini gösterebilir ve ciddi bir tedavi süreci gerektirir.

SYN kan kanseri

Leonard Cohen

1934-2016 yılları arasında yaşamış Kanadalı şair, yazar, söz yazarı ve müzisyen

melanom

Dünya çapında müzik kariyerine sahip olan Marley, özellikle barış, özgürlük ve sosyal adalet temalı şarkılarıyla tanınmaktadır. 1977 yılında, ayak başparmağında küçük bir melanom lokal eksize edilerek çıkarılmış, 1980 yılına kadar şikayeti yokken aniden bayılma sonrası araştırıldığında vücutta yaygın metastazların olduğu görülmüş, 1981 yılında vefat etmiştir. Melanom, cildin pigment hücreleri olan melanositlerden kaynaklanan agresif bir tümördür. Erken tanı, cerrahi eksizyonla tamamen çıkarılabilme ve sağkalımı artırma açısından kritiktir. Metastaz riski akciğer, karaciğer, beyin ve kemik gibi organlarda yüksektir.

Bob Marley

1945 doğumlu Jamaikalı ünlü reggae şarkıcısı ve söz yazarı

pankreas nöroendokrin tümörü

Jobs, 2003 yılında pankreasın nadir görülen bir kanser türü olan pankreas nöroendokrin tümörü teşhisi aldı. İlk olarak cerrahi müdahaleyi reddederek alternatif tedavi yöntemleri denedi; vegan diyet, bitkisel ilaçlar ve akupunktur gibi yaklaşımları tercih etti. Ancak tümör ilerleyince 2004'te Whipple prosedürü uygulandı. Jobs, ameliyat sonrası kemoterapi veya radyoterapi almadı. Kanserisi 2009'da tekrar etti ve karaciğer nakli gerektirdi. Bu kanser türü, pankreasın hormon üreten hücrelerinden kaynaklanır ve genellikle daha yavaş ilerler. Hormonal dengesizliklere yol açabilen bu tümörler, erken evrede cerrahiyle tedavi edilebilse de, ilerlemiş vakalarda ciddi komplikasyonlara neden olabilir.

Steve Jobs

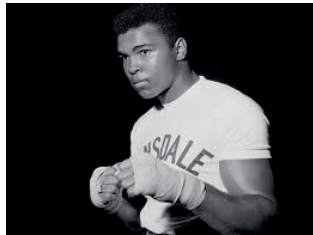

1955-2011 yılları arasında yaşamış, Apple Inc.'in kurucu ortağı ve dünyaca ünlü bir Amerikalı girişimci

Parkinson hastalığı

Muhammed Ali, kariyerinin ilerleyen dönemlerinde Parkinson hastalığına yakalanmış ve yaşamı boyunca bu hastalıkla mücadele etmiştir. Ali, hastalığın ilerlemesiyle birlikte günlük aktivitelerini, konuşma ve yürüyüş hızını sınırlamak zorunda kalmış, fakat sosyal sorumluluk projelerine ve hayır işlerine aktif olarak katılmayı sürdürmüştür. Bu tutumu, Parkinson hastalığına rağmen üretken ve etkili bir yaşam sürdürülebileceğinin güçlü bir örneğini sunmuştur. Parkinson hastalığı, beyin hücrelerinin hasar görmesi sonucu dopamin üretiminin azalmasıyla ortaya çıkan, ilerleyici bir sinir sistemi hastalığıdır. Genellikle titreme, kas sertliği, hareketlerde yavaşlama ve denge problemleriyle kendini gösterir.

Muhammed Ali

1942-2016 yılları arasında yaşamış, dünyanın en tanınmış boksörlerinden biri

sistemik lupus eritematozus, SLE

2017 yılında, lupus hastalığının böbrekleri etkileyen formu olan lupus nefriti teşhisi konmuştur ve böbrek nakli olmuştur. Gomez, lupus hastalığı ve böbrek nakli deneyimlerini, farkındalık yaratmak amacıyla kamuoyuyla paylaşmış ve bu süreçte yaşadığı zorlukları samimi bir şekilde dile getirmiştir. Bu açıklamalar, lupus hastalığının toplumda daha iyi anlaşılmasına ve desteklenmesine katkı sağlamıştır. Lupus, cilt, eklemler, böbrekler, kalp ve sinir sistemi gibi vücudun birçok organını etkileyebilen kronik bir otoimmün hastalıktır. Lupus nefriti, lupus hastalarında böbrekleri etkileyen ciddi bir komplikasyondur; böbrek glomerüllerinde iltihap ve hasara yol açarak böbrek fonksiyonlarını bozabilir.

stiff man sendromu

2022 yılında, nadir görülen nörolojik bir hastalık olan *stiff man* sendromu teşhisi konmuştur. Dion, hastalığının başlangıcında boğazında baskı ve kasılma hissi yaşamış, şarkı söylemesini ve konuşmasını zorlaştırmıştır. Tedavi sürecinde haftada beş gün fiziksel ve vokal terapi almış, hastalığın etkilerini yönetmeye çalışmıştır. Ayrıca, hastalığıyla ilgili farkındalık yaratmak amacıyla belgesel çekimleri yapmış ve bu süreçte yaşadığı zorlukları kamuoyuyla paylaşmıştır. Bu hastalık, merkezî sinir sisteminde herhangi bir lezyon olmadan kas sertliği ve ağrılı kas spazmlarıyla karakterize olup, günlük yaşam aktivitelerini ve sahne performansını zorlaştırabilir. Spazmlar ses ve dokunma gibi uyarılarla tetiklenebilir.

SYN *stiff person* sendromu

Selena Gomez

1992 doğumlu Amerikalı
ünlü şarkıcı ve oyuncu

Celine Dion

1968 doğumlu Kanadalı ünlü şarkıcı

“Bilim adamlığının ilk koşulu, bilim dilini konuşabilmek değil midir?” sorusunu soran R. Virchow aslında tıp dilinin önemini vurgulamaktadır.

Kitaplarda ve makalelerde Türkçe tıbbi bilimsel yazıların sağlıklı olabilmesi, sağlık alanında çalışanların birbirleriyle doğru bir iletişim kurmaları, tıp öğrenenlerin konuları rahatlıkla anlayabilmeleri ve sağlık okuryazarlığının doğru bir şekilde gelişimi için Türkçe “Tıp Dili Rehberi”ne ihtiyaç vardır. Tıbbın karmaşık, zor terminolojisini eğlenceli ve daha kolay öğrenmek için; tıbbi bilmeceler, tıbbi özlü sözler, halk dilindeki tıbbi kavramlar, tıbbi terminolojinin etimolojisi, mitolojiden alınan tıbbi terminoloji, ünlü kişilerin hastalıkları gibi konular içerikte yer aldı. Kitabın diğer bir güçlü yönü, ağırlıklı olarak klinik uygulayıcı 32 akademisyen hekim tarafından hazırlanmasıdır.

2022 yılında ilk baskısı yayımlanan Tıp Dili Rehberi kitabı geliştirilerek sayfa sayısı yaklaşık iki katına, konu sayısı 37’ye çıkarıldı. Ülkemizde ilklerden olan bu kitabın başta tıp fakültesi öğrencileri olmak üzere tüm sağlık çalışanlarına yararlı olacağı düşüncesindeyiz.

@tipdilirehberi

